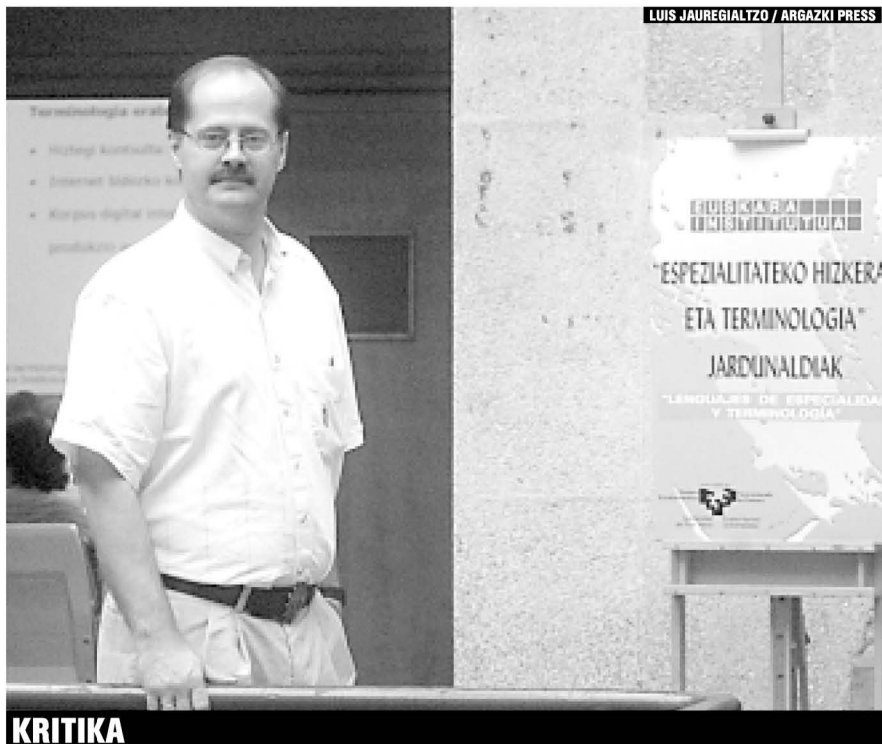

JARDUNALDIAK. 'Arlokako hizkerak eta terminologia' egitasmoaren haritik, hiztegitantzaz hitzaldia eman du Mikel Morrisek; datu-baseen publikotasunaz Luis Fernandezek. EHUko jardunaldiok atzo amaitu zituzten

MIKEL MORRIS HIZTEGIGILEA

«Euskaldun militante batek ingelesa hartu beharko luke bigarren hizkuntza legez»

KRIKA

«Herri diglosikoan bizi gara, eta jendeak gaztelaniazko hiztegiak erosten ditu, euskara-gaztelania hiztegiak salbu»

Iban Ocio | LEIOA

Hiztegitantzaz zaletasuna modura dauka Mikel Morrisek. Izan ere, «negozio eskasa» da euskara «sendotzeko» mesede den jardunbide hori.

■ **Zeri esaten zaio hiztegi elebidun handi eta konplexua?**

100.000 sarrera baino gehiagoko eta hierarkikoki antolatutako hiztegiei eman ohi zaie halako izendapena.

■ **Zein dira euskarazko hiztegiok osatzeko arazo behinenak?**

Gaztelaniarekiko menpekaria, izen zientifiko eta teknikoaren ugaritzea, inoiz jorratu ez diren arloetako terminoak xerkatu beharra, beste hizkuntzetako esamoldeak itzultzeko premia, eta nazioarteko izenen eta izen historikoen inguruko anabasa.

■ **Bestalde, hiztegitantzaz Euskal Herrian zertan da?**

Dirurik gabeko eremua da. Horregatik edo, maila goreneko euskarazko hiztegiak Euskal Herrian ez dute argitaratu. Ez, behintzat, hizkuntza handiagonean sortu dituztenen parekoak. Jendea ez da hiztegitantzaren garrantziaz ohartu, baina hizkuntza eredu zehazteko ezinbesteko tresna da.

■ **Zer beharko litzateke euskarazko hiztegi elebidun txukun-txukuna osatzeko?**

Dirua, elkarlana eta denbora.

■ **Hiztegiok, dena den, gaztelania ala zein beste hizkuntza hartu beharko lukete bidaide?**

Egun, ingelesak gero eta garrantzi handiagoa dauka. Ikerketa hizkuntza

bakarra horixe da. Literaturarako polita da gaztelania, baina ikerketaz mintzatzerakoan bigarren mailako bihurtzen da. Areago oraindik, aurki itzulpen ia denak ingelesetik euskarara egingo dira. Gaztelaniatik euskarara erakunde ofizialen izkribuak soilik moldatuko dituzte.

■ **Eta euskarazko hiztegitantzatik bizitzerik badago?**

Inondik inora ez. Azken batean, herri diglosikoan bizi gara eta jende gehienak gaztelaniazko hiztegiak erosten ditu, euskara-gaztelania itzulpen hiztegiak salbu. Eta hiztegi horiek ere euskara zer den jakiteko eskuratzen dituzte, nahiz eta euskaldun peto-petoak izan. Askok mundua gaztelaniaz ikusten dute —egunkariak irakurri, telebistari so egin...—, eta euskal hitz askoren esanahia zein den ez dakite.

■ **Hori aldatzeko zer egin daiteke?**

Euskaldun militante batek ingelesa hartu beharko luke bigarren hizkuntza legez. Jende helduaren ohiturak aldatzea gaitza da, baina umeengan errazago lor daiteke hori.

■ **Hiztegitantzaren eta hiztegien euren etorkizuna Interneti lotu dago? Edizio elektronikoen iraultza gertatuko ote da?**

Paperezko hiztegiak beti existituko dira, eramangarriak eta gozagarriak direlako. Alabaina, hiztegi elektronikoen hain gauza bereziak eskainiko dituzte —irudi eta soinu azalpenak...—, non horiek ere dezente ugalduko baitira. Gainera, termino oso bitxiak errazago miatuko dira sarean.

LUIS FERNANDEZ HIZKUNTZEN TEKNOLOGIAN ADITUA

«Diru publikoz ordaindutako terminologia lanak benetan publiko bihurtu behar dituzte»

ALDARRIKAPENA

«Corpus publikoak, denontzako, libreki eta doan. Horixe da nire aldarria, eta hori da terminologiaren funts logikoa»

I. O. | LEIOA

Euskal Terminologia datutegien «erabateko» publikotasunari premiazko iritzi dio Hizkuntzen Teknologian aditu Luis Fernandezek.

■ **Hitzaldiaren hastapenetan azaldu duzu paperezko hiztegietatik corpus elektronikoetara igarotzerakoan tentsioak sortzen direla.**

Oraino, paperezko hiztegitantzaren inguruan ika-mika batzuk sortu izan dira: hiztegien garrantzi editorialari lotutakoak, hizkera berezituaren finkotasun faltak sortutakoak... Paperetik euskarri elektronikora igarotzerakoan, berriz, bestelako arazoak sortzen hasi dira: corpus publikoak sarean oso-osorik ez egotearen ondorioz...

■ **Unean uneko tentsio horiez harago, corpusaren erabilera integratzea garrantzitsu da.**

Corpusa aipatzerakoan Interneten zintzilikatutako terminoen datu-baseei buruz ari naiz. Webguneetara joan eta hitzak banan-banan kotsultatzen ditugu orain. Aitzitik, behar-beharrezkoa dena da corpus guztia zure ordenagailuan kontsultagai edukitzea. Hala, corpusa bera landu ahal izango litzateke, kontsulta estatistikoak egin...

■ **Zure aldarrikapena da...**

Corpus publikoak, denontzat, libreki eta doan. Diru publikoarekin ordaindu diren terminologia lanak eta corpus bildumak benetan publiko bihurtzea, alegia. Horixe da terminologiaren funts logikoa. Gainera, teknologiak bidea erraztu digu: datutegiok hartu di-

tzaketen CDen kopiak merkeak dira oso. Bestalde, herriak herri ondareaz baliatzeko eskubide osoa dauka. Euskara denona da.

■ **Datu-base eta datu-banku terminologikoak negozioa ala euskara sendotzeko gailuak dira?**

Faktore ekonomikoak oso kontuan hartzekoak dira. Aitzitik, gertatzen dena da ordaintzaileak gehienetan erakunde publikoak direla. Ildo horretatik, egindako lanen emaitzak ondo aztertu beharko genituzke, eta emaitzok betiere publikoak beharko lukete.

■ **Kontuak kontu, gaur egun Euskalterm da euskarazko terminologia datutegi bakarra.**

Finean, UZEIk egindako lana ondare publiko bihurtu dute. Dena den, hori bezala beste datutegi asko ere publiko izan daitezke. Hots, berebizikoa litzateke erakundeetako itzulpen memoriatik eratorritako corpus elebidunak publiko bihurtzea.

■ **Terminologia datutegiak jende denak erabiltzeko modukoak dira?**

Interneteko kontsultak errazak dira. Ez horrenbeste bestelako ondare publikoaren gaineko miaketak. Nolanahi ere, funtsezkoena da kasu honetan zuk nahi duzuna egin dezakezula ondare publikoarekin —kopia digital batek ez du originala hondatzen—, eta jendeak corpusa zertarako erabiltzen duen jakitea ez duela aparteko garrantzirik. Azken batean, terminologia lanaren xedea hau da: batek finkatutakoa besteek erabiltzea, eta horretarako erabiltzaileari trabarik ezin zaio jarri.